

Dějiny psychologie

Asocianismus

Důležité postavy

□ **předchůdci**

- Aristoteles
- Thomas Hobbes
- John Locke
- George Berkeley
- David Hume

Důležité postavy

- **zakladatel**

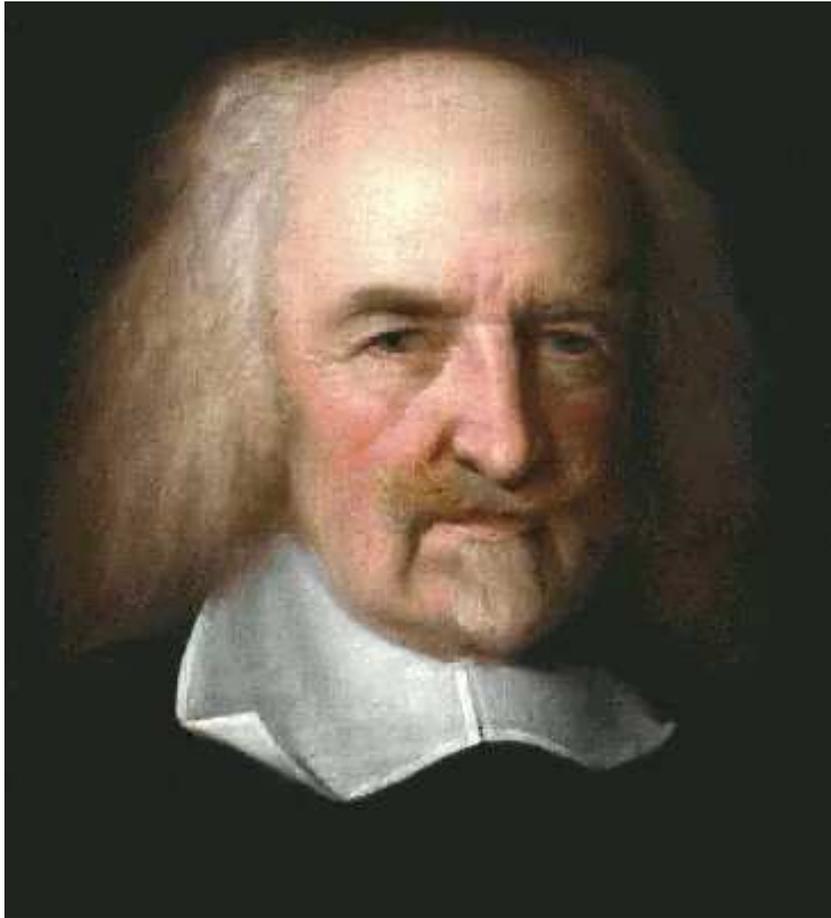
- David Hartley

Důležité postavy

□ hlavní představitelé

- Thomas Brown
- James Mill
- John Stuart Mill
- Alexander Bain
- Hermann Ebbinghaus
- Ivan P. Pavlov
- Vladimír M. Bechtěrev
- Edward L. Thorndike

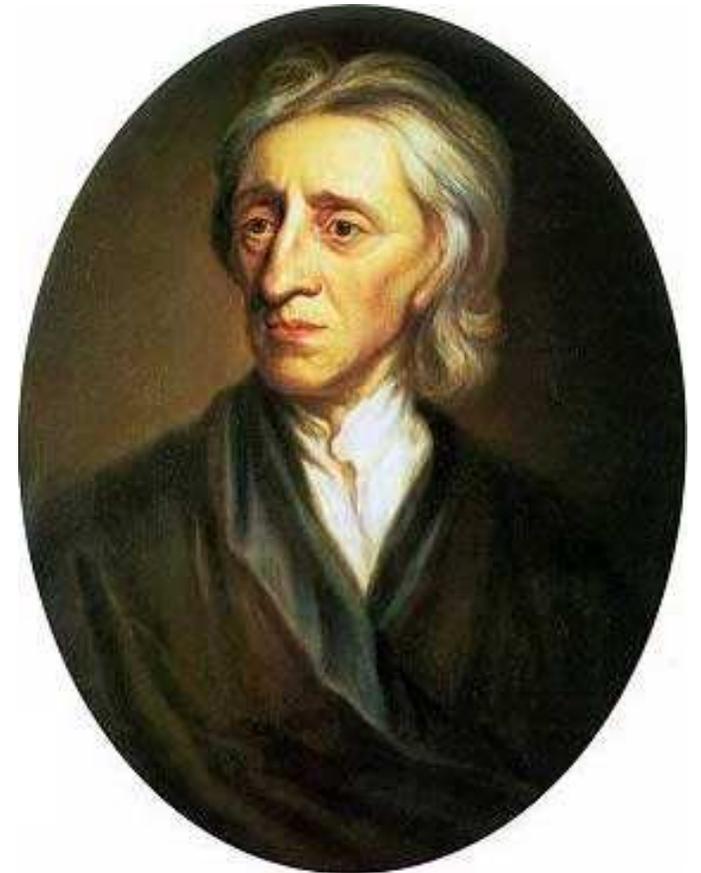
Thomas Hobbes (1588-1679)

- politický filozof, spoluzakladatel britského empirismu
- první pokus vysvětlit, jak se smyslové vjemy mění v myšlenky
- princip společného výskytu prvků

John Locke (1632-1704)

- **Zkoumání lidského rozumu** (*Essay Concerning Human Understanding*)
- empirický přístup
- **primární a sekundární kvality** objektů
- nevyjadřuje se explicitně o zákonitostech asociací

George Berkeley (1685-1753)

- **Pokus o zkušenosti s novou teorií vidění**
- **Pojednání o základech lidského poznání**
- **jedinou realitou je pro nás naše mysl – být vnímán znamená být**
- **popřel Lockovo rozdělení na primární a sekundární kvality**

David Hume (1711-1776)

- **Pojednání o lidské přirozenosti**
- základ vědy musí být založen na **zkušenosti a pozorování**
- základní princip myšlení = **asociace**
- **3 formy**
 - podobnost
 - blízkost časová a místní
 - **příčina a následek**

David Hartley (1705-1757)

- zakladatel psychologické školy asocianismu
- snažil se dodat **fyziologický výklad** - vibrace ve smyslových orgánech a v nervech
- **počitky** – silnější vibrace, a **ideje** – slabé záchvěvy

Thomas Brown (1778-1820)

- vymezení **sekundárních zákonů**
„sugescí“
- přechůdci Thomas **Reid** (1710-1796) a
Dugald **Stewart** (1753-1828)

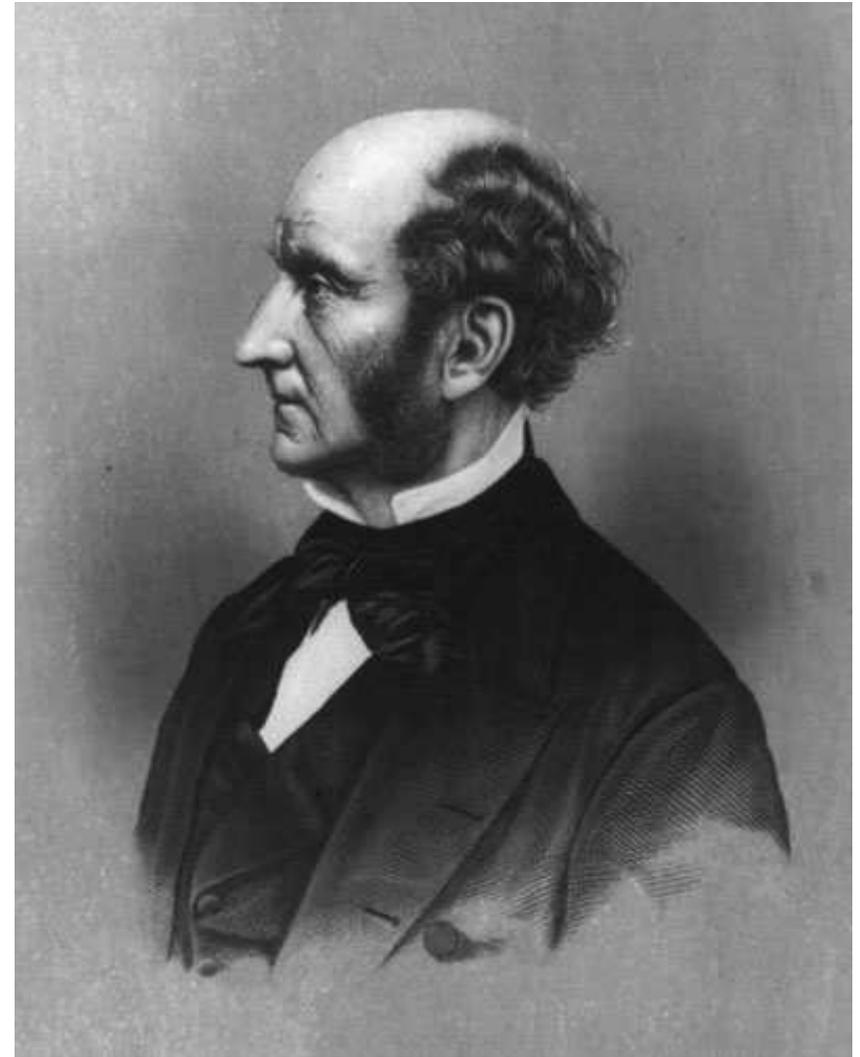
James Mill (1773-1836)

- **Analýza fenoménu lidské mysli**
- extrémní podoba asocianismu – duševní mechanika
- jednoduché ideje se nabalují jedna na druhou, až vytvoří složitější

John Stuart Mill (1806-1873)

- duševní chemie
- složité ideje jsou podobné chemické sloučenině - mají jiné vlastnosti než její jednotlivé prvky

Alexander Bain

- první psycholog
- založil první psychologický časopis ***Mind***
- obohatil psychologii o **fyziologické prvky**
- **Smysly a intelekt** (1855) a **Emoce a vůle** (1859)
- jasně vymezené zákony asociace: zákon doteku a podobnosti

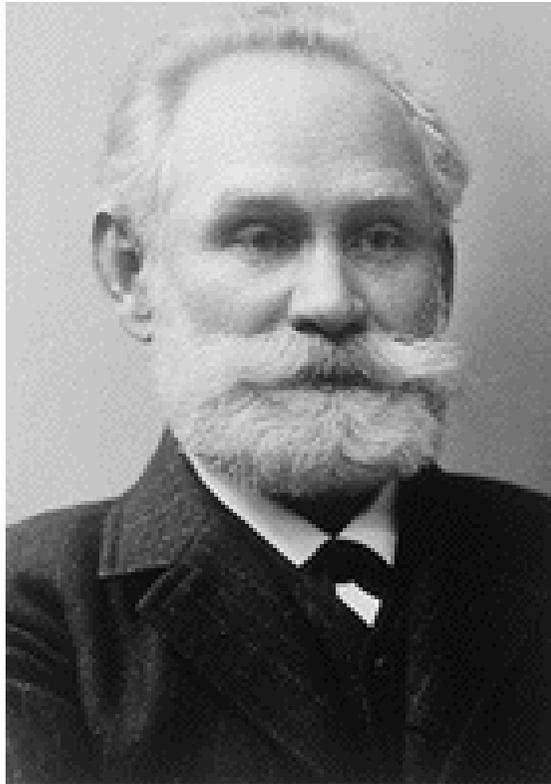

Hermann Ebbinghaus (1850-1909)

- provedl první důkladnou a systematickou empirickou studii asociací – výzkum paměti pomocí bezsmyslých slabik
- první laboratorní aplikace striktně asocianistických principů na poli psychologie učení

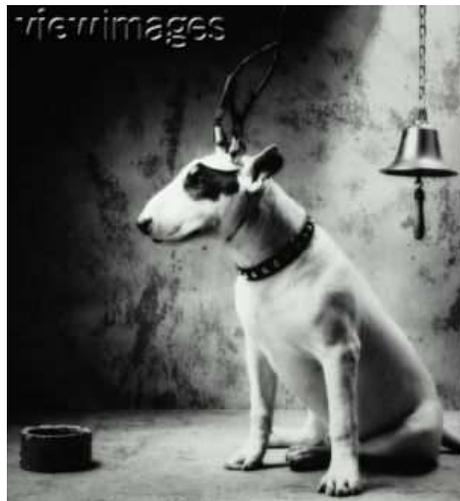
Ivan P. Pavlov (1849-1936)

- fyziolog, výzkum trávení - vylučování trávicích šťáv v průběhu přijímaní potravy
- povšiml si slinění u psů i bez přítomnosti přímého podnětu potravy – objevil **podmíněný reflex**

Ivan P. Pavlov (1849-1936)

□ **zákony podmiňování**

- časové řazení
- vyhasínání
- zobecnění
- diferenciacce

- podmiňování
vysvětloval nikoli
pomocí asociací, ale
fyziologicky

Пища, съедаемая собакой, не доходит до желудка и выладеет через отверстие в пищеводе. Но желудок — только под влиянием нервного возбуждения — выделяет желудочный сок.

Vladimír M. Bechtěrev (1857-1927)

- **motorická**
podmíněná reakce
- podobné závěry jako
Pavlov

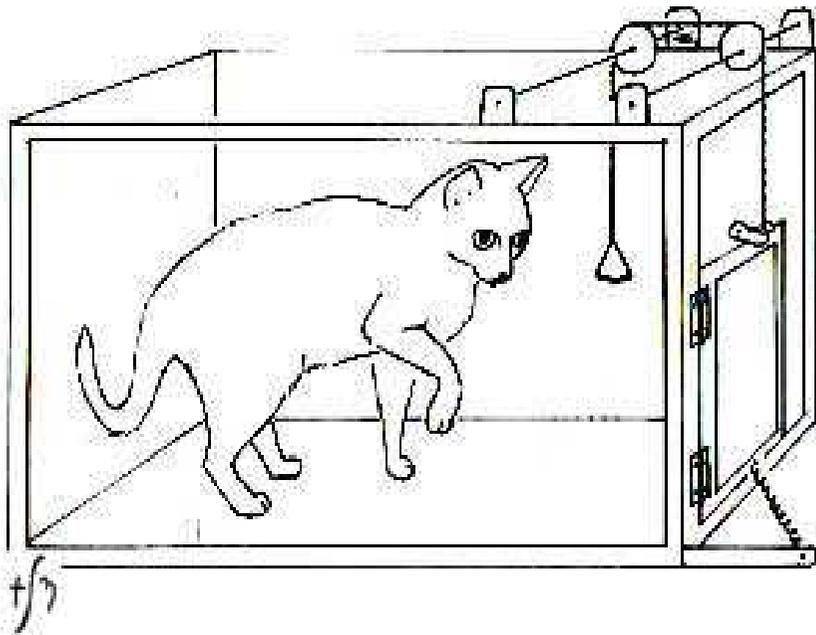

Edward Lee Thorndike (1874-1949)

- jeho způsob uvažování byl čistě asocianistický
- téma dizertace - instiktivní a inteligentní chování drůbeže
- **experimentálně** zkoumal **procesy učení u zvířat**
- bludiště se 3 slepými uličkami a jednou vedoucí ven a k jídlu a vodě - kuře se postupně zlepšovalo – podle Thorndika nikoli díky inteligenci, ale díky tomu, že ty náhodně zvolené činnosti, které vedly k úspěchu, způsobovaly uspojitý stav, který tuto činnost posiloval

Edward Lee Thorndike (1874-1949)

- výzkum s kočkami
 - 15 skříněk
 - z některých mohly uniknout lehce
 - z jiných až po složité kombinaci úkonů
- Thorndikovy závěry
 - kočky se naučily dostávat ze skřínky tak, že postupně vylučovaly neúspěšné postupy a nacházely **spojitosti mezi vhodným postupem a vytouženým cílem**

Teorie konekcionismu

- zákony učení
 - **zákon účinku**
 - **zákon cviku**
- teorie konekcionismu položila **základy behaviorismu** a zavedla experimenty se zvířaty jako převládající metodu

Kritika konekcionismu

- elementarismus
- učení pokus-omyl
- zákon účinku
- mechanistický determinismus

Vliv asocianismu na další rozvoj psychologie

- rozvoj teorií učení (behavioristické i neobehavioristické)
- započal systematický laboratorní výzkum zvířecího učení
- pokračoval pavlovovský výzkum podmíněných reflexů

Zařazení asocianismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- 1. Vědomý mentalismus
 - Nevědomý mentalismus
- 2. Obsahový objektivismus
 - Obsahový subjektivismus
- 3. **Determinismus** – Indeterminismus
- 4. Racionalismus – **Empirismus**
- 5. Funkcionalismus – Strukturalismus
- 6. **Induktivismus** – Deduktivismus
- 7. **Mechanismus** – Vitalismus
- 8. Metodologický objektivismus
 - Metodologický subjektivismus

Zařazení asocianismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- 9. **Molekulární přístup** – Molární přístup
- 10. Monismus – Dualismus
- 11. Naturalismus – Supernaturalismus
- 12. **Nomothetický přístup** – Idiografický přístup
- 13. Periferalismus – Centralismus
- 14. Purismus – Utilitarismus
- 15. **Kvantitativní přístup** - Kvalitativní přístup
- 16. Racionalismus – Iracionalismus
- 17. Průřezový přístup – **Vývojový přístup**
- 18. Statický přístup – Dynamický přístup

Zařazení asocianismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- 4 klíčové dimenze
 - empirismus
 - molekularismus
 - determinismus
 - kvantitativní přístup

Kontrolní otázky

- kořeny asocianismu v britském empirismu
- zákony asociace, protopsychologové
- posun od asociace idejí k asociacím podnětu a reakce
- Ebbinghausův výzkum paměti
- Pavlovův výzkum podmiňování a Thorndikeův konekcionismus jako předchůdci behaviorismu

Doplňující literatura

- ❑ **Aristoteles** (ca. 350 BC). *On sense and the sensible.*
- ❑ **Locke, John** (1689). *An essay concerning human understanding.*
- ❑ **Berkeley, George** (1710). *A treatise concerning the principles of human knowledge.*
- ❑ **Berkeley, George.** (1732). *An essay towards a new theory of vision*
- ❑ **Hume, David** (1739). *A treatise of human nature.*
- ❑ **Hume, David** (1748). *A enquiry concerning human understanding.*
- ❑ **Ebbinghaus, Hermann** (1913). *Memory: A contribution to experimental psychology*
- ❑ **Pavlov, Ivan P.** (1924). *Lectures on the work of the cerebral hemispheres*

Doplňující literatura

- ❑ **Thorndike, Edward L.** (1911). *Animal intelligence*.
- ❑ **Thorndike, Edward L.** (1910). *The contribution of psychology to education*. *Journal of Educational Psychology*, 1, 5-12.
- ❑ **Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S.** (1901a). *The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions (I)*. *Psychological Review*, 8, 247-261.
- ❑ **Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S.** (1901b). *The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: II. The estimation of magnitudes*. *Psychological Review*, 8, 384-395.
- ❑ **Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S.** (1901c). *The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: III. Functions involving attention, observation, and discrimination*. *Psychological Review*, 8, 553-564.